

XXXI Skup TRENDOVI RAZVOJA:

**“BUDUĆNOST VISOKOG
OBRAZOVANJA: KVALITET,
INTERNACIONALIZACIJA,
DIGITALIZACIJA I
INOVACIJE”**

ZBORNİK RADOVA

www.trend.uns.ac.rs

TREND 2025

Uredio:

Prof. dr Boris Dumnić

Vrnjačka Banja

3 - 5. 12. 2025.

Naučno-stručni skupovi TRENDovi RAZVOJA - TREND

1. **skup:** "Informacione tehnologije i primena u elektroenergetici", Novi Sad, okt. 1994.
2. **skup:** "Električna vozila – pogon i aplikacije", Novi Sad, okt. 1996.
3. **skup:** "Savremene tehnologije u elektroprivredi", Kopaonik, mart 1997.
4. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1998.
5. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1999.
6. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 2000.
7. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Novi Sad, feb. 2001.
8. **skup:** "Univerzitet i NT parkovi", Kopaonik, feb. 2002.
9. **skup:** "Bolonjski proces I tehnički fakulteti", Kopaonik, mart 2003.
10. **skup:** "Integrirani univerzitet i tehničke struke", Kopaonik, mart, 2004.
11. **skup:** "Šta donosi novi zakon o visokom obrazovanju", Kopaonik, mart, 2005.
12. **skup:** "Bolonjski proces i primena novog zakona", Kopaonik, mart, 2006.
13. **skup:** "Akreditacija Bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2007.
14. **skup:** "Efikasnost i kvalitet bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2008.
15. **skup:** "Doktorske studije u Srbiji, regionu i EU", Kopaonik, mart, 2009.
16. **skup:** "Bolonja 2010: stanje, dileme i perspektive", Kopaonik, mart, 2010.
17. **skup:** "EVROPA 2020: društvo zasnovano na znanju", Kopaonik, mart, 2011.
18. **skup:** "Internacionalizacija univerziteta", Kopaonik, februar, 2012.
19. **skup:** „Univerzitet na tržištu“, Maribor, Slovenija, Feb. 2013.
20. **skup:** "Razvojni potencijal visokog obrazovanja", Kopaonik, Srbija, feb. 2014.
21. **skup:** "Univerzitet u promenama...", Zlatibor, Srbija, feb. 2015.
22. **skup:** "Nove tehnologije u nastavi", Zlatibor, Srbija, feb. 2016.
23. **skup:** „Položaj visokog obrazovanja i nauke u Srbiji“, Zlatibor, Srbija, feb. 2017.
24. **skup:** „Digitalizacija visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2018
25. **skup:** „Kvalitet visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2019
26. **skup:** „Inovacije u modernom obrazovanju“, Kopaonik, Srbija, feb. 2020.
27. **skup:** „On-line nastava na univerzitetima“, Novi Sad, Srbija, feb. 2021.
28. **skup:** „Univerzitetsko obrazovanje za privredu“, Kopaonik, Srbija, feb. 2022.
29. **skup:** „Univerzitet pred novim izazovima“, Vrnjačka Banja, Srbija, feb. 2023.
30. **skup:** „Nastavnici i saradnici kao centar promena u visokom obrazovanju“, Vrnjačka Banja, Srbija, feb. 2024
31. **skup:** „Budućnost visokog obrazovanja: Kvalitet, internacionalizacija, digitalizacija i inovacije“, Vrnjačka Banja, Srbija, dec. 2025

Organizator: **FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA – NOVI SAD**

Programski odbor:

1. Prof. dr Boris Dumnić
2. Prof. dr Darko Stefanović
3. Prof. dr Igor Peško
4. Prof. dr Milan Vidaković
5. Prof. dr Dejan Lukić
6. Prof. dr Srđan Kolaković

International Steering Committee:

1. Prof. Mester Gyula, Obuda University, Budapest, H
2. Prof. Darko Knežević, University of Banja Luka, B&H
3. Prof. Branko Blanuša, University of Banja Luka, B&H
4. Prof. Božidar Popović, University of East Sarajevo, B&H
5. Assoc. Prof. Saša Mujović, University of Montenegro, MG
6. Prof. Biljana Stamatovic, UDG, Podgorica, MG
7. Assoc. Prof. Marian Greconici, Polytechnica Timisoara, RO
8. Prof. Damir Šljivac, University of Osijek, CRO
9. Prof. Danijel Topić, University of Osijek, CRO
10. Prof. Dimitar Taškovski, UKIM, Skopje, NMK
11. Prof. Ljupco Karadžinov, UKIM, Skopje, NMK
12. Prof. dr Rogerio Dionisio, Politécnico de CB, Portugal

Organizacioni odbor:

1. Prof. dr Boris Dumnić
2. Prof. dr Darko Stefanović
3. Prof. dr Igor Peško
4. Prof. dr Milan Vidaković
5. Prof. dr Dejan Lukić
6. Prof. dr Srđan Kolaković
7. Prof. dr Aleksandra Pešterac
8. Prof. dr Zoltan Čorba
9. Dragomir Nikolić
10. Ljubinka Gerić
11. Milana Vrtunski
12. Sara Koprivica
13. Milan Jovin
14. Katarina Marinković
15. Barbara Vujkov

Izdavač:

Fakultet tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu
Trg Dositeja Obradovića 6, Novi Sad,
Tel: 021/ 450-810
Fax: 021/ 458-133
e-mail: ftndean@uns.ac.rs,
www.trend.uns.ac.rs

Tehnička obrada:

Sara Koprivica, MSc
Nikolić Dragomir, MSc
Prof. dr Zoltan Čorba
Ana Đurić, MSc
Marko Štaka, MSc
Aleksandra Hornjak, Msc
Milan Jovin, Msc

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteke Matice srpske, Novi Sad

378(082)

СКУП Трендови развоја (31 ; 2025 ; Врњачка Бања)

Zbornik radova [Elektronski izvor] / XXXI skup Trendovi razvoja [sa temom] „Budućnost visokog obrazovanja; kvalitet, internacionalizacija, digitalizacija i inovacije“, Vrnjačka Banja 3-5. 12. 2025. ; uredio Boris Dumnić. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2025

Način pristupa (URL): Način pristupa
(URL): http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2025/TREND2025-ZBORNIK-RADOVA.pdf. - Opis zasnovan na stanju na dan 2.2.2025. - Nasl. s naslovnog ekrana. - Radovi na srp. i engl. jeziku. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Rezime na engl. jeziku uz svaki rad.

ISBN 978-86-6022-747-0

a) Високошколско образовање -- Зборници

COBISS.SR-ID 181282825

LEGISLATIVNI TRETMAN NAUČNOISTRAŽIVAČKE DELATNOSTI U EVROPSKOJ UNIJI I SRBIJI I ZNAČAJ PORTALA eNAUKA

Jelena Matijašević¹, Nenad Bingulac², Nenad Stefanović³, Dalibor Krstinić⁴

^{1,2,3,4} Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, Srbija

¹jelena@pravni-fakultet.info, ²nbingulac@pravni-fakultet.info, ³nenad@pravni-fakultet.info, ⁴dkrstinic@pravni-fakultet.info

Kratak sadržaj: Oblast naučnoistraživačkog rada smatra se delom identiteta svake države, a nauka i istraživanje shodno tome, ubrajaju se u ključne elemente značajne za razvoj svake države. Nauka i istraživanje spadaju u oblast od suštinskog strateškog značaja za dalji razvoj Evropske unije, pa su kao takvi prepoznati i u Osnivačkim ugovorima. Legislativni tretman naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji čine Ustav, zakoni, podzakonski akti i strateški dokumenti. Prema članu 2 Zakona o nauci i istraživanjima, nauka i istraživanje kao delatnost od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, zasnovana na znanju, iskustvu i veštinama, zajedno sa visokim obrazovanjem je pokretač privrednog i ukupnog društvenog razvoja. Posebno značajnim u oblasti razvoja naučnoistraživačkog rada u Srbiji smatra se uspostavljanje i negovanje kapaciteta i performanci portala eNauka. Portal eNauka koji je u punom kapacitetu otvoren za sve aktivne istraživače u Srbiji 3. jula 2023. godine učinio je vidljivim, transparentnim na nivou cele države sve podatke koji se tiču naučnoistraživačkih organizacija, istraživača i njihovih rezultata. Brojne su prednosti ovakvog pristupa. Između ostalog, migriranje dostupnih rezultata iz dosadašnjih baza koje nisu bile jedinstvene u jedan celovit sistem eNauke značajno olakšava pristup, evidenciju i diseminaciju rezultata svakog registrovanog istraživača. Pored rečenog, dostupan je pregled ključnih administrativnih, kao i naučnih podataka svake naučnoistraživačke organizacije, a sistem akreditacije naučnoistraživačkih organizacija značajno je pojednostavljen.

Ključne reči: nauka i istraživanje, Evropska unija, Republika Srbija, portal eNauka

LEGISLATIVE TREATMENT OF SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES IN THE EUROPEAN UNION AND SERBIA AND THE IMPORTANCE OF THE eNAUKA PORTAL

Abstract: The field of scientific research work is considered a part of the identity of each country, and science and research, accordingly, are considered key elements important for the development of each country. Science and research belong to an area of essential strategic importance for the further development of the European Union, so they are recognized as such in the Founding Treaties. The legislative treatment of scientific research activities in the Republic of Serbia consists of the Constitution, laws, by-laws and strategic documents. According to Article 2 of the Law on Science and Research, science and research as an activity of special importance for the overall development of the Republic of Serbia, based on knowledge, experience and skills, together with higher education is the driver of economic and overall social development. Establishing and nurturing the capacity and performance of the eNauka portal is considered particularly significant in the field of scientific research development in Serbia. The eNauka portal, which was opened in full capacity for all active researchers in Serbia on July 3, 2023, has made all data concerning scientific research organizations, researchers and their results visible and transparent at the level of the entire country. There are numerous advantages of this approach. Among other things, by migrating the available results from the previous databases that were not unique into one complete eNauka system, it significantly facilitates the access, recording and dissemination of the results of each registered researcher. In addition to the above, an overview of the key administrative and scientific data of each scientific research organization is available, and the system of accreditation of scientific research organizations is significantly simplified.

Key Words: Science and research, European Union, Republic of Serbia, eNauka portal

1. UVOD

Prema zvaničnim podacima Ministarstva, »Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija je, u saradnji sa Kancelarijom za informacione tehnologije i elektronsku upravu stvorilo neophodne uslove za dinamičan razvoj naučnoistraživačkog i inovacionog sistema, posebno u odnosu na proces digitalizacije i uspostavljanja informacione platforme, u obliku objedinjenog nacionalnog informacionog sistema naučnoistraživačke delatnosti: eNauka. Osavremenjivanje upravljanja naučnoistraživačkim sektorom upotrebom informaciono-komunikacionih tehnologija

ima za cilj povezivanja svih dostupnih podataka, beleženja naučnih rezultata i po prvi put impelencije modela elektronskog poslovanja pri sprovođenju relevantnih administrativnih postupaka koji dovode do razvoja naučnoistraživačkih kadrova i unapređenja kvaliteta naučnoistraživačkog rada od opštih interesa« [1].

Stepen digitalizacije u savremenom radu i poslovanju najčešće se procenjuje praćenjem sledećih parametara: »prisutnost, pristupačnost, pouzdanost, brzina, upotrebljivost i veština« [2].

Treba reći i to da su inovacije »koje su u sve većoj ekspanziji tokom 21. veka pokazale promenljivost i prilagodljivost života i poslovanja ljudi širom sveta. Sve je veći zahtev za komercijalizacijom rezultata naučnih istraživanja i intelektualne svojine, a uska saradnja naučnoistraživačkih institucija i privrede prepoznaje se kao pokretačka poluga daljeg razvoja nacionalnih ekonomija. Relevantnost inovacija i transfera znanja i tehnologija se već godinama nalazi u nacionalnim, ali i strateškim planovima EU« [3].

Oblast naučnoistraživačkog rada smatra se delom identiteta svake države, a nauka i istraživanje shodno tome, ubrajaju se u ključne elemente značajne za razvoj svake države.

Treba reći da se oblast nauke i istraživanja sa posebnom pažnjom neguje i unapređuje i na nivou Evropske unije, imajući u vidu da je stabilan i kontinuiran razvoj naučnoistraživačkog sektora na nivou država članica, neophodan za ostvarivanje cilja – izgradnja društva zasnovanog na znanju i inovacijama.

Portal eNauka u punom kapacitetu je otvorena za sve aktivne istraživače u Srbiji 3. jula 2023. godine.

Portal eNauka, »ima za cilj da objedini celokupnu naučnu produkciju na jednom mestu i omogući vrednovanje naučnih rezultata ustanova. Novim sistemom se upostavlja Registar naučnoistraživačkih organizacija (NIO), Registar istraživača, Registar naučnoistraživačke opreme i uvode repozitorijumi naučnih rezultata. Uspostavljanjem navedenih instrumenata, rad NIO i individualni doprinosi istraživača će postati značajno vidljiviji domaćoj i međunarodnoj javnosti, što je posebno važno za razvoj naučne međunarodne saradnje, ispunjavanje društvene misije i pomeranja granice znanja. Dodatno, sistem omogućava da se svi postupci u naučnoistraživačkoj delatnosti sprovedu elektronski, bez papira, u značajno kraćim rokovima i na transparentniji način, na korist istraživača i ustanova. Pre svega, to su postupci elektronske akreditacije NIO, izbor u naučna zvanja i rad matičnih naučnih odbora« [1].

Shodno odabranoj temi, u nastavku rada biće reči o legislativnom tretmanu naučnoistraživačke delatnosti u Evropskoj uniji i u Srbiji, kao i o značaju portala eNauka.

2. LEGISLATIVNI TRETMAN NAUČNOISTRAŽIVAČKE DELATNOSTI U EVROPSKOJ UNIJI I U SRBIJI

Kako se u teoriji ne retko ističe, „pravne tekovine Evropske unije u oblasti nauke i istraživanja odlikuje regulisanje putem niza instrumenata mekog prava (*soft law*) – javnih politika, strategija, preporuka i sl. Posledično, njihova implementacija nije zakonski obavezujuća i ne postoje sankcije ukoliko države članice ne realizuju postavljene ciljeve« [4].

Iako prevashodno regulisani instrumentima mekog prava, »nauka i istraživanje spadaju u oblast od suštinskog strateškog značaja za dalji razvoj Evropske unije, pa su kao takvi prepoznati i u Osnivačkim ugovorima« [5].

Treba naglasiti da je »evropska politika istraživanja i razvoja predmet je regulisanja prvih osnivačkih ugovora, samo što je u početku bila usmerena na svega nekoliko sektora – uglj, čelik i atomsku energiju, dok je u narednim decenijama došlo do većeg širenja oblasti« [6]. Nauka i istraživanje se kao strateški ciljevi Unije »prvi put pojavljuju u Jedinstvenom evropskom aktu (*Single European Act*), dok svoje puno normativno uobličjenje dobijaju Ugovorom iz Lisabona. Danas pravni osnov ove oblasti čine članovi 179 – 19014 koji su grupisani u poglavlje XIX Ugovora o funkcionisanju Evropske unije« [5].

Legislativni tretman naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji čine Ustav, zakoni, podzakonski akti i strateški dokumenti.

Sloboda naučnog i umetničkog stvaranja je Ustavom zaštićena kategorija, te je prema članu 73 Ustava Republike Srbije [7] predviđeno da je "naučno i umetničko stvaralaštvo slobodno, te da se autorima naučnih i umetničkih dela jemče moralna i materijalna prava, u skladu sa zakonom, a da Republika Srbija podstiče i pomaže razvoj nauke, kulture i umetnosti".

Budući da su nauka i naučno stvaralaštvo ustavne vrednosti, »u normativnom smislu naučnoistraživačka delatnost u Republici Srbiji određena je kao delatnost od posebnog značaja za sveukupni razvoj države zasnovana na znanju i zajedno sa visokim obrazovanjem, glavni (je) činilac i pokretač privrednog i ukupnog društvenog razvoja« [8].

Značajna poluga legislativnog tretmana u oblasti nauke i istraživanja u Srbiji jesu zakoni i strategije: Zakon o nauci i istraživanjima [9], Zakon o Fondu za nauku Republike Srbije [10], Zakon o inovacionoj delatnosti [11], Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2021. do 2025. godine „Moć znanja” [12], Strategija pametne specijalizacije [13], Strategija razvoja veštačke inteligencije [14] i Strategija industrijske politike [15].

Ono što se u Strategiji naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2021. do 2025. godine "Moć znanja" navodi, a što je bitno istaći jeste da je nauka "važna komponenta razvoja Republike Srbije, jednako kao i bilo kog drugog društva. Na moći nauke da stvori, proširi i primeni znanje počivaju tehnološki napredak,

zdravlje, bezbednost, obrazovanje i nacionalni identitet, što određuje ukupni kvalitet života građana. U XXI veku je potreba za vrhunskom naukom još izraženija, jer se dalji razvoj privrede i društva sve više zasniva na znanju kao ključnom resursu, dok se uvećava broj društvenih izazova koji se mogu rešiti samo novim znanjem. Iskustva visokorazvijenih zemalja pokazuju da je stabilan istraživački sistem pokretačka snaga kojom se takvo poverenje može opravdati, a kvalitet modernog društva unaprediti" [12].

Prema članu 3. Zakona o nauci i istraživanjima [9], »nauka i istraživanje su sistematski stvaralački rad koji se preduzima radi stvaranja novih znanja, s ciljem podizanja opšteg civilizacijskog nivoa društva i korišćenja tih znanja u svim oblastima društvenog razvoja«. Shodno članu 4. istog zakona, »nauka i istraživanje se zasnivaju na sledećim načelima: slobodi i autonomiji naučnog i istraživačkog rada; javnosti naučnog i istraživačkog rada i rezultata tog rada, u skladu sa zakonom; naučnoj i stručnoj kritici; poštovanju standarda nauke i struke; primeni međunarodnih standarda i kriterijuma u vrednovanju kvaliteta naučnog i istraživačkog rada u svakoj oblasti posebno, u odnosu na njenu specifičnost; konkurentnosti i izvrsnosti naučnih programa i projekata; etike naučnog i istraživačkog rada, u skladu sa principima dobre naučne prakse; rodne ravnopravnosti u nauci i istraživanjima, kao i u organima odlučivanja; povezanosti sa sistemom obrazovanja a posebno sa sistemom visokog obrazovanja; otvorenosti za međunarodnu naučnu i tehnološku saradnju; sprovođenja istraživačkog rada u skladu sa principima otvorene nauke; brige za održivi razvoj i zaštitu životne sredine; originalnosti i autentičnosti«.

3. OSNOVNE INFORMACIJE I ZNAČAJ PORTALA ENAUKA

Portal eNauka je »javno dostupan portal za praćenje naučnog učinka istraživača i institucija u Republici Srbiji i namenjen je objedinjenom prikazivanju naučne produkcije, oblasti istraživanja i postignuća naučno-istraživačkih organizacija i njihovih istraživača. Razvijen je na bazi softvera otvorenog koda - DSpace-CRIS, koji omogućava održavanje profila istraživača i naučno-istraživačkih organizacija, prikupljanje naučne produkcije, praćenje citiranosti i slično. Portal eNauka je usklađen sa međunarodnim standardima i praksama kako bi se olakšala interoperabilnost i prenos podataka« [16].

Portal eNauka u punom kapacitetu je otvorena za sve aktivne istraživače u Srbiji 3. jula 2023.

Najveći značaj portala eNauka jeste transparentnost koja se tiče podataka o istraživačima u Republici Srbiji, zatim, o naučnim rezultatima u domaćim i međunarodnim časopisima, kao i podataka o naučnoistraživačkim organizacijama.

Prema navodima Registra istraživača i Registar naučnoistraživačkih organizacija u Republici Srbiji, glavna karakteristika portala eNauka je »fleksibilan model podataka koji omogućava prikupljanje i upravljanje istraživačkim podacima i informacijama tipičnim za CRIS sistem, definisanje entiteta i atributa pomoću njihovih recipročnih veza. Sistem omogućava upravljanje istraživačkim profilima (npr. varijante imena, ORCID, Scopus ID...), korišćenje standardnih i različitih trajnih identifikatora, povezivanje istraživača sa institucijama i sl« [16].

Portal eNauka se sastoji iz dva dela – iz administrativnog dela koji nije vidljiv i naučnog dela koji je vidljiv i dostupan je kako NIO urednicima, tako i NIO istraživačima.

Konačno, portal eNauka se sastoji iz četiri glavna segmenta: Naučno-istraživačke organizacije, Istraživači, Rezultati i Statistike.

Naučno-istraživačka organizacija (NIO) je »akreditovan institut ili visokoškolska ustanova, kao i institucija od nacionalnog značaja, koja ispunjava uslov za obavljanje naučno-istraživačke delatnosti prema odredbama Zakona o nauci i istraživanjima, i koja je upisana u Registar naučno-istraživačkih organizacija« [16]. Detaljna podela organizacija koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost je sledeća: »Institut (naučni institut, istraživačko-razvojni institut, institut od nacionalnog značaja), Institucije od nacionalnog značaja (SANU i njeni instituti, Matica Srpska), Visokoškolske ustanove (Univerzitet, Fakultet/Umetnička akademija u sastavu univerziteta, Naučnoistraživačke organizacije iz oblasti odbrane i Vojske Srbije« [17].

Istraživač je osoba »koja je upisana u Registar istraživača prema odredbama Zakona u nauci i istraživanjima. Upisom u Registar istraživača, istraživač dobija profil na portalu eNauka, a koji je povezan sa njegovim ORCID profilom. Svaki istraživač ima i Identifikacioni broj istraživača (IBI) koji mu se dodeljuje u Administrativnom softveru portala« [16]. Istraživači se na portal eNauka »prijavljaju koristeći svoje ORCID kredencijale« [17].

Rezultati »predstavljaju publikacije, tehnička rešenja, patente i slično, koje je istraživač ostvario u svom naučno-istraživačkom radu. Svi rezultati su povezani sa istraživačima i njihovim NIO« [16]. Rezultati se »prikazuju sa dostupnim informacijama (naslov, spisak svih autora, izdavač, izvor podataka i sl.), uključujući i sve međunarodno priznate stalne identifikatore (npr. DOI, WoS-ID, Scopus-ID, PubMed-ID, i sl.). Za rezultate koji su preuzeti iz institucionalnih repozitorijuma prikazan je i link koji ukazuje na originalni sadržaj u izvornom repozitorijumu institucije gde je rad deponovan. Stranica za prikaz pojedinačnog rezultata prikazuje i ostale podatke ostvarene kroz proces normalizacije, kao što je predložena vrednost naučnog rezultata (M kategorija), detaljniji podaci o izvoru publikovanja (ISSN, časopis, ISBN...), kao i svi utvrđeni identifikatori. Ova stranica je povezana sa svim spoljnim izvorima, tako da olakšava proverivost podataka, ali i omogućava prebrojavanje citata« [17].

Na stranici sa statistikama »može se steći uvid u broj publikacija, citiranost i broj aktivnih istraživača za svaku NIO« [16].

4. ZAKLJUČAK

Oblast naučnoistraživačkog rada smatra se delom identiteta svake države, a nauka i istraživanje shodno tome, ubrajaju se u ključne elemente značajne za razvoj svake države.

Nauka i istraživanje spadaju u oblast od suštinskog strateškog značaja za dalji razvoj Evropske unije, pa su kao takvi prepoznati i u Osnivačkim ugovorima.

Legislativni tretman naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji čine Ustav, zakoni, podzakonski akti i strateški dokumenti.

Prema članu 2 Zakona o nauci i istraživanjima [9], nauka i istraživanje kao delatnost od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, zasnovana na znanju, iskustvu i veštinama, zajedno sa visokim obrazovanjem je pokretač privrednog i ukupnog društvenog razvoja.

Posebno značajnim u oblasti razvoja naučnoistraživačkog rada u Srbiji smatra se uspostavljanje i negovanje kapaciteta i performanci portala eNauka. Portal eNauka koji je u punom kapacitetu otvoren za sve aktivne istraživače u Srbiji 3. jula 2023. godine učinio je vidljivim, transparentnim na nivou cele države sve podatke koji se tiču naučnoistraživačkih organizacija, istraživača i njihovih rezultata. Brojne su prednosti ovakvog pristupa. Između ostalog, migriranjem dostupnih rezultata iz dosadašnjih baza koje nisu bile jedinstvene u jedan celovit sistem eNauke značajno olakšava pristup, evidenciju i diseminaciju rezultata svakog registrovanog istraživača. Pored rečenog, dostupan je pregled ključnih administrativnih, kao i naučnih podataka svake naučnoistraživačke organizacije, a sistem akreditacije naučnoistraživačkih organizacija značajno je pojednostavljen.

5. LITERATURA

- [1] eNauka, <https://nitra.gov.rs/cir/nauka/enauka> (25.12.2024.).
- [2] Chris D'Souza, David Williams, The Digital Economy, *Bank of Canada Review*, vol. 2017, issue Spring, 2017, 5-18, p. 6.
- [3] Milan Stefanović, Irena Đorđević, Nedeljko Milosavljević, Andrija Đonović, Analiza stanja inovacija i procesa digitalne transformacije u Republici Srbiji, NALED, Beograd, 2021, str. 10.
- [4] Ana Knežević Bojović, Vesna Ćorić, Aleksandra Višekruna, Spoljašnje uslovljavanje Evropske unije i regulatorni odgovori Srbije, *Srpska politička misao*, br. 3, 2019, 234–236.
- [5] Aleksandra Višekruna, Poglavlje 25 – nauka i istraživanje, 253-272, p. 255, <http://ricl.iup.rs/1674/1/2022%20-%2065%20godina%20Rimskih%20ugovora%20-%20Vi%C5%A1ekruna.pdf> (28.12.2024)
- [6] Vesna Ćorić, Međunarodni standardi u oblasti finansiranja naučnoistraživačke delatnosti, u: *Finansiranje naučnih istraživanja – uporedno pravo i praksa* (ur. Jelena Ćeranić, Miloš Stanić), Institut za uporedno pravo, Beograd 2018, str. 54.
- [7] *Ustav Republike Srbije*, "Sl. glasnik RS", br. 98/2006 i 115/202.
- [8] Vladimir Đurić, Finansiranje naučne delatnosti u Republici Srbiji, u: *Finansiranje naučnih istraživanja: uporedno pravo i praksa* (ur. Jelena Ćeranić, Miloš Stanić), Institut za uporedno pravo, Beograd 2018, str. 47.
- [9] *Zakon o nauci i istraživanjima*, Službeni glasnik RS, br. 49/2019.
- [10] *Zakon o Fondu za nauku Republike Srbije*, Službeni glasnik RS, br. 95/2018.
- [11] *Zakon o inovacionoj delatnosti*, Službeni glasnik RS, br. 129/2021.
- [12] *Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2021. do 2025. godine „Moć znanja”*, Službeni glasnik RS, br. 10/2021.
- [13] *Strategija pametne specijalizacije*, Službeni glasnik RS, br. 21/2020.
- [14] *Strategija razvoja veštačke inteligencije*, Službeni glasnik RS, br. 96/2019.
- [15] *Strategija industrijske politike*, Službeni glasnik RS, br. 35/2020.
- [16] Portal eNauka, https://proref.rcub.bg.ac.rs/eNauka/eNauka_Uputstvo.pdf (24.12.2024.)
- [17] eNauka – uputstvo, <https://enauka.gov.rs/help/index.html> (26.12.2024).